

3810

19/2/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001;

Gelet op het ministerieel besluit van 05 maart 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 08 november 2001,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

1. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:
- als **monument**:

het kloostercomplex van de Clarissen zogenaamd "Zonnelied" gelegen te Oostende (Stene), Mariakerkelaan 212;

bekend ten kadaster:

Oostende, 9e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 446/3E2.

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

dit kloostercomplex naar ontwerp van architect Paul Felix (Oostende 1913-1981) van 1957 illustreert de doorbraak in de benadering van de Belgische architectuur na de Tweede Wereldoorlog: architectuur blijkt niet langer een elitaire aangelegenheid, maar wel een alledaags gegeven. "Zonnelied" geeft een beeld van de complete woongemeenschap zoals de moderne architect ze zich droomde. Rond het centrale gegeven van de kerkruimte, het symbool van de hogere waarden die een gemeenschap opbouwen, zijn alle aspecten van het menselijk leven geschikt rondom binnenhoven. De architecturale uitwerking weerspiegelt het ascetisch ideaal. De architectuur is teruggebracht tot haar soberste middelen: baksteen, beton, blank grenenhout in een heldere constructie. In het kerkgebouw zelf wordt echter het alledaagse overstegen, niet alleen door middel van de opvallende vorm en schaal, maar ook in de aankleding. De samenwerking met kunstenaars als glazenier Michiel Martens (ramen: combinatie glas-in-lood en -in-beton) en beeldhouwer-kunstsmid Roger Bonduel (tabernakel, wandvoorstellingen van St.-Franciscus en O.-L.-Vrouw, kruisbeeld) speelde daarin een belangrijke rol. Het mobiliair eveneens naar ontwerp van architect P. Felix ligt in de lijn van de architectuur: onder meer koorafsluiting, kapelbanken, reftertafels, -krukjes, -wand- en doorgeefkastjes.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

het betreft de bekendste en meest invloedrijke realisatie uit het architecturaal oeuvre van ingenieur-architect en hoogleraar Paul Felix (1913-1981), een belangrijk en toonaangevend figuur in het Belgische architectuurlandschap van na de Tweede Wereldoorlog. Bovendien illustreert het uitstekend zijn typerende stelling: architectuur is geen individuele aangelegenheid van de architect, maar een samenspel van krachten die buiten het bereik van één persoon liggen.

2. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:

- als monument:

de Synagoge, gelegen te
Oostende (Oostende), Filip Van Maestrichtplein 3;
bekend ten kadaster:
Oostende, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 255Z6.

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als zijnde één van de zeven volwaardige synagogen van België opgetrokken in de jaren 1861 tot 1914, een voor het land uniek patrimonium. Zij is een getuige van een belangrijk maatschappelijk proces, id est de emancipatie van de Joodse gemeenschap, die in deze periode tot een hoogtepunt komt, en hier in het bijzonder te Oostende dat tijdens de regeerperiode van Leopold II uitgebouwd wordt tot een mondaine badplaats met internationale allures,

pleisterplaats van een puissante bourgeoisie die zich de koninklijke aanwezigheid laat welgevallen. De Oostendse synagoge gebouwd voor zomergasten en ingehuldigd in 1911 staat aan het einde van een lange zoektocht naar een geëigend architectuurmodel om de Joodse identiteit monumentaal vorm te geven. Zij volgt een eenvoudig typologisch model aangepast aan de beperkte ruimte en de onregelmatige afmetingen van het bouwperceel dat niettemin volledig wordt benut. De neoromaanse vormtaal is geïnspireerd op de toenmalige synagogenarchitectuur; de voorgevel is een exacte kopie in gereduceerde vorm van het middenfront van de orthodoxe synagoge van Frankfurt, naar ontwerp van de architecten P. Jürgens en J. Bachmann van 1904-1907.

. als zijnde een ontwerp van de veelzijdige architect J. De Lange (Amsterdam 1883-Antwerpen 1948) die toen aan het beginpunt stond van een vruchtbare carrière in dienst van de Israëlitische gemeenschap.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

als zijnde een getuige van het streven naar tolerantie, gelijkheid en erkenning van een minderheid binnen de maatschappij, een streven dat toen zijn bekroning vond in een monumentale, in het stadsbeeld geïntegreerde architectuur.

3. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische waarde:

- als monument:

de voormalige Staatsmarineschool, gelegen te Oostende (Oostende), Slijkensesteenweg 2-4; bekend ten kadaster:

Oostende, 2e afdeling, sectie D, perceelnummer(s) 853B(DEEL).

de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

- als zijnde een markant en goed bewaard voorbeeld uit het interbellum van innoverende schoolarchitectuur. Het complex wordt gekenmerkt door een doordachte, functionele planindeling, vormgeving en bouwtechniek, met oog voor de locatie in de breedste zin van het woord, zowel stedenbouwkundig als wat de oriëntatie en de bodemgesteldheid betreft. Binnenin vertoont de aankleding dezelfde zin voor functionaliteit; bijzondere aandacht werd besteed aan de uitwerking van de trappenhuizen.

- als zijnde een ontwerp van architect Pierre Verbruggen (1886-1940), welbekend in Brusselse en nationale kringen van modernistische architecten en stedenbouwkundigen, en onder meer betrokken bij de wederopbouw van de Verwoeste Gewesten na de Eerste Wereldoorlog. Lid van de S.C.A.B. (Société Centrale d'Architecture de Belgique) en het S.B.U.A.M. (Société Belge des Urbanistes et Architectes Modernistes). Voor de Oostendse Staatsmarineschool - een hoogtepunt in zijn architecturaal oeuvre - krijgt hij in 1933 de jaarlijks fel begeerde architectuurprijs Van de Ven.

4. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische waarde:

- als **monument**:

Officiersmess van de Marinekazerne Bootsman Jonsen, gelegen te

Oostende (Oostende), 3de en 23ste Linieregimentsplein nr. 3;

bekend ten kadaster:

Oostende, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 1630P5(DEEL).

de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als zijnde representatief voor de architecturale invulling van de Oostendse Hazegraswijk, in het kader van de urbanisatie- en verfraaiingsplannen van Leopold II voor de uitbouw van de "Koningin der badsteden". De neoclassicistisch getinte officiersmess is het uitgevoerde en bewaarde deel van een representatieve, "moderne" kazerneveugel ter hoogte van de hier sinds het Hollands bewind (1815-1830) gelegen kazerne; zij vormt een architecturaal architecturaal herkenningspunt aan het toen ook nieuw geplande 3de en 23ste Linieregimentsplein palend aan het in die tijd voltooide Maria-Hendrikapark.

. als zijnde één der laatste ontwerpen - 1908 - van de veelzijdige architect Louis Delacenserie (1838-1908), zowel bekend om zijn neogotische als minder talrijke eclectische realisaties.

. omwille van de typerende indeling - onder meer imposante balzaal op de bovenverdieping - en de verzorgde aankleding met dominerende inslag van de neo-Lodewijk XVI-stijl. Het interieur weerspiegelt nog de militaire grandeur van de belle-epoque.

5. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische waarde:

- als **monument**:

Het gedeelte van het huidige schoolcomplex "Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende" (K.H.B.O.), zogenaamd "De Kraal", bestaande uit respectievelijk van links naar rechts

1. voormalige zeedijkvilla "Oasis"

2. voormalige zeedijkvilla "D.K."

3. voormalige zeedijkvilla

4. het voormalige meisjespensionaat van de zusters van het H.Hart, zogenaamd "Sacré Coeur": oorspronkelijk gedeelte.

gelegen te Oostende (Oostende), Zeedijk 100, 101; 17 Oktoberstraat ;

bekend ten kadaster:

Oostende, 4e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 89P37(DEEL).

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als zeldzaam restant van Belgische zeedijkarchitectuur uit de belle epoque, toen de strandboulevard als typisch laat-19de eeuws verschijnsel vorm aannam en dit bij uitstek te Oostende. Bovendien behoren deze panden tot de eerste bebouwing in uitvoering van het

prestigieuze "Project North" van 1895, een verkavelingsplan voor 23 ha duinen te Mariakerke getekend door E. Lainé, raadsman van Leopold II en vanaf 1898 gerealiseerd door de verkavelingsmaatschappij "S.A. des Terrains d'Ostende Extension". Zij beantwoorden aan het type van de toen aan de zeedijk ingevoerde eclectische stadshuizen afgestemd op een mondain publiek; balkonvensters en erkers verzekeren het uitzicht op zee in alle weersomstandigheden. Eén van deze "villa's" is ontworpen door architect A. Dujardin, één van de pioniers van het toerisme te Oostende na de ontmanteling van de vesting vanaf 1865. In hetzelfde mondaine kader past de statige, neoclassicistisch getinte zeedijkgevel van het voormalige, exclusieve meisjesspensionaat "Sacré Coeur".

. als architectuur-historisch herkenningspunt gezien de uitzonderlijke, beeldbepalende hoekligging met de zeedijk.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

. als "document" uit de elitaire periode van het kusttoerisme en aldus een schakel in het verhaal van de zeedijk.

**6. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:
- als monument:**

Het complex gevormd door de "Venetiaanse gaanderijen" en aansluitende hoofdingang, met inbegrip van het omsloten gebied, een gedeelte van het huidige Koningspark, de bakstenen duinvoet met aansluitende muur waarin de zijtoegang van hetzelfde park, het Thermae Palace in het midden van de reeds beschermde "Koninklijke Gaanderijen" en de nieuwe Koninklijke Gaanderij, gelegen te Oostende (Oostende), Koningin Astridlaan 7; Koninginnelaan ; Koningsstraat 79; Parijsstraat; Zeedijk ; bekend ten kadaster: Oostende, 6e afdeling, sectie D, perceelnummer(s) 106E(DEEL), 106G(DEEL), 138H, 148A, 9L2(DEEL).

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als een uniek, neoclassicistisch ensemble van Belgische zeedijkarchitectuur - "vrijtijdsarchitectuur" met stedelijke allures - onder impuls van Leopold II opgestart tijdens de belle époque, met dezelfde grandeur voortgezet tijdens het interbellum en in dezelfde lijn, eigentijds afgewerkt na de Tweede Wereldoorlog.

. als een architectuur-historisch herkenningspunt gezien de exclusieve ligging aan de zeedijk. Tevens stedenbouwkundig belangrijk element van de na de ontmanteling van de vesting Oostende (1865) ingezette W.-stadsuitbreiding onder impuls van koning Leopold II; vormt vandaag het architectonisch sluitstuk aan de zeedijk, van de vanaf 1889 aangelegde Koninginnelaan als verbinding tussen het strand, ter hoogte van het Koninklijk Chalet, en het toen ook nieuw geplande Maria Hendrikapark ten Z. van de oude stad.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

. als zijnde het boegbeeld van Oostende, de eertijds internationaal gewaardeerde "Koningin der badsteden".

. als unieke schakel in het verhaal van de zeedijk ; een "document" gegroeid uit de belle époque, de periode van het elitaire kusttoerisme, en ondanks de andere gang van zaken met dezelfde allures verder uitgebouwd tijdens het interbellum en na de Tweede Wereldoorlog.

7. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:

- als monument:

de "Royal Yacht Club d'Ostende" (R.Y.C.O), gelegen te Oostende (Oostende), Dokter Eduard Moreauxlaan 2;

bekend ten kadaster:

Oostende, 2e afdeling, sectie D, perceelnummer(s) 493H(DEEL).

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als zeilclubhuis opgericht in 1905-1906 door toedoen van koning Leopold II in het kader van zijn urbanisatie - en verfraaiingsplannen voor Oostende, waarin aldus ook de toen exclusieve zeilsport architecturaal wordt ingepast.

. als zijnde een ontwerp van Georges Hobé (1854-1936), opgeleid als meubelmaker en veelzijdig ontwerper van allerlei gebouwtypes, ook Leopold II niet onbekend. Op een markante wijze is het bouwvolume ingepast op de landtong tussen de Voorhavenbrug en de Spuikomsluis: een ronde "scheepsboeg" uitziend op de Voorhaven, en aan de straatzijde voorzien van een puntgevel met flankerende, "middeleeuwse" seintoren. Binnenin refereert het merkwaardige houten gebint naar een omgekeerde scheepsromp.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

als zijnde een relevant "document" uit de belle époque, een periode van economische hoogconjunctuur te Oostende - "Koningin der badsteden" - als koninklijke en mondaine badplaats met internationale allures.

8. Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en socio-culturele waarde:

- als monument:

Het voormalig warenhuis en de administratieve vleugel van de S.E.O., thans PMK, gelegen te Oostende (Oostende), Gentstraat 6; Romestraat 11;

bekend ten kadaster:

Oostende, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 1652N28(DEEL), 1652R28.

- de historische, in casu ook de architectuurhistorische, waarde wordt als volgt omschreven :

. als zijnde een bijzonder interessant voorbeeld van Belgische architectuur van na de Tweede Wereldoorlog, een merkwaardig karaktervol complex als een "stedelijk feit" op een subtiële wijze - een zeldzaam voorbeeld van een haast onmogelijke integratie zonder toegevingen - ingepast in zijn Oostendse omgeving.

. als zijnde een ontwerp van de nationaal en internationaal erkende architect Gaston Eysseleinck (1907-1953) van 1948, samen met het reeds als monument beschermde Oostendse postgebouw (1945-1951), één van de hier nog vrij gaaf bewaarde getuigen van zijn specifieke - de tijd en ruimte overstijgende, niettemin functionele - architecturale benadering.

- de socio-culturele waarde wordt als volgt omschreven :

. als zijnde relevant voor het sociaal-economisch impact van de samenwerkende maatschappij Spaarzaamheid (S.), Economie (E.), Oostende (O.), 1892-1981.

. als zijnde het eerste voorbeeld in België, id est het voormalige warenhuis S.E.O. Romestraat nr. 11, van een museum voor hedendaagse kunst in een bestaand gebouw.

Art. 2. - Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 19 -02- 2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN